72291 - Kâğıt üzerine yazmakla talakın (boşanmanın) vuku bulması

Soru

Bir erkek, karısına cep telefonuyla: "Sen, boşsun" diye mesaj yazsa, sonra da ben talakı kast etmemiştim derse, talak vuku bulur mu?

Detaylı cevap

Birincisi:

"Kâğıt üzerine talak yazmakla, fakihlerin oybirliğiyle talak vuku bulur. Çünkü yazı, kendisinden talakın anlaşıldığı birtakım harflerden oluştuğu için onu dille telaffuz etmeye benzer. Ayrıca yazı, onu yazanın sözlerinin yerine geçer. Bunun delili; Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- risâleti tebliğ etmekle emrolunmuştur. Nitekim O, bu risâlet kimi zaman sözle, kimi zaman da yazıyla tebliğ etmiştir.

Talakın vuku bulduğu yazı, açık olan yazı şeklidir. Örneğin bir sayfanın veya duvarın veyahut da yerin üzerine okunduğunda anlaşılması mümkün olacak şekilde yazmak gibi.

Açık olmayan şekilde yazmaya gelince, -örneğin havaya veya suya veyahut da okunduğunda anlaşılması mümkün olmayan şekilde yazmak gibi-, bu durumda talak vuku bulmaz. Çünkü bu yazı, işitilmeyecek şekilde kendi kendine fısıldamak hükmündedir." ("el-Mevsûatu'l-Fıkhiyye"; c: 12, s: 217)

İkincisi:

Bir erkek, karısına: "Sen, boşsun" diye mesaj yazarsa, bu mesaj ister cep telefonu ile olsun, isterse bir kâğıdın üzerine yazmakla olsun, isterse elektronik posta (e-mail) ile olsun, onun bunu yazdığı andaki niyetine bağlıdır. Eğer talaka azmetmiş (karar vermiş) ise, talak vuku bulur. Yok eğer bunu yazmış ve talakı niyet etmemiş ve eşini üzmek veya başka bir amaçla yapmış ise, talak vuku bulmaz.

İbn-i Kudâme -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Talak, şu iki yerin dışında talak lafzından başkasıyla vuku bulmaz:

Birincisi: Konuşamayan kimse.

Tıpkı dilsiz kimse gibi. Bu kimse, eşini boşamak istediğinde işâretle onu boşarsa, eşi kendisinden boşanmış olur.

İkincisi: Talakı (bir kâğıt üzerine) yazar da talakı niyet ederse, eşi kendisinden boşanmış olur.

Talakı niyet etmeksizin yazarsa, İmam Ahmed'in iki rivâyetinden (görüşünden) birisine göre talak vuku bulur. Bu, Şa'bî, Nehaî, Zührî, Hakem, Ebu Hanife ve Mâlik'in görüşüdür. Şâfiî de bu görüştedir.

Eğer niyet etmeksizin talak yazarsa, cumhurun görüşüne göre talak vuku bulmaz. Çünkü yazı, ihtimallidir. Çünkü yazı ile kalemin nasıl yazı yazdığı denenmiş olabilir veya hattı güzelleştirmek veyahut da hanımı korkutmak kast edilmiş olabilir. Bu sebeple niyet edilmeksizin talak vuku bulmaz." ("el-Muğnî"; c: 7, s: 373)

Mustafa b. Sa'd es-Suyutî er-Ruhaybânî şöyle demiştir:

"Talakı yazan kimse: Ben hattımı güzelleştirmekten başka bir şeyi istememiştim veya hanımımı üzmekten başka bir şeyi kast etmemiştim derse, bu sözü kabul edilir. Çünkü o, kendi niyetini en iyi bilendir. Belki talaktan başka ihtimalli olanı şeyi kast etmiş olabilir... Hanımını üzmek için hakikatinin dışında talakı kast ederse, talakı niyet etmiş sayılmaz." (Metâlibu Uli'n-Nuhâ"; c: 5, s: 346)

Değerli âlim Abdulaziz b. Baz'a -Allah ona rahmet etsin:

"Bir adam, kızkardeşi ve hanımıyla otururken, kızkardeşinden bir kalem getirmesini istedi. Kızkardeşi kalemi getirdikten sonra adam bir kâğıdın üzerine, hiç kimsenin ismini yanına eklemeden: "Talak, talak" yazdı. Bunun üzerine kızkardeşi öfkelendi ve kalemi aldı ve üç defa: "Talak, talak, talak" diye yazdıktan sonra kâğıdı kardeşinin karısının üzerine attı ve ona: Bakar mısın, yazdıklarım doğru mudur? Dedi. Bu adam, bu sözleri hanımına yazmayı istememişti. (Bunun hükmü nedir?" diye sorulmuş, bunun üzerine o şöyle demiştir:

"Bu talak, eğer erkek talakı kast etmemişse, adı geçen kadın için talak vuku bulmaz. Bu, sadece yazıdan ibârettir veya talaktan başka bir şey kast etmiştir. Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

"Ameller, ancak niyetlere göredir (niyetlere göre geçerlilik kazanır)."

Bu, ilim ehlinden pek çok kimsenin görüşüdür.Bazıları ise, bunun cumhurun görüşü olduğunu söylemişlerdir. Çünkü yazı, kinâye konumundadır.Âlimlerin iki görüşünden en doğru olanına göre niyet etmeden kinâye ile talak vuku bulmaz. Ancak yazı ile birlikte talakın vuku bulduğuna delâlet eden şeyin olmasıyla talak vuku bulur.

Adı geçen olayda talakın vuku bulduğuna delâlet eden hiçbir kasıt yoktur.Aslolan; nikahın kalıcı olması ve niyete göre amel edilmesidir."

Değerli âlim Muhammed b. İbrahim -Allah ona rahmet etsin (bir soruyu cevaplarken) şöyle demiştir:

"Cevap istediğiniz fetvânız bize ulaşmış ve içeriği anlaşılmıştır. Sorunuza göre bir adam, hanımı falancanın kızı filancanın talakını bir talak olarak yazmış, yazısını da imzası ve ismiyle sonlandırmış, fakat bununla eşinin talakının vuku bulmasını kast etmemiş, talakı da niyet etmemiş, aksine bu kâğıdı, eşini, kocasına karşı olan kötü davranışından vazgeçirmek için korkutmak ve tehdit etmek için yazmıştır....

Adı geçen adamın eşi için yazdığı bu talakın vuku bulup-bulmadığını soruyorsunuz.

Bunun cevabı şöyledir:

Hamd, Allah'a mahsustur. Durum, zikrettiğiniz gibi ise ve bu yazısıyla açıkça eşini boşamayı kast etmemiş, sadece onu kötü davranışından dolayı tehdit etmek ve korkutmak için yazmış, talakı kast etmemiş ve talaka asla niyet de etmemişse, adı geçen talak vuku bulmaz.

Başarı, Allah Teâlâ'dandır."("Muhammed b. İbrahim'in Fetvâları"; Soru:11, no: 3051)

Yine değerli âlim Muhammed b. İbrahim'e -Allah ona rahmet etsin-, karısını boşadığını bir kâğıda yazan, fakat bununla onu üzmeyi ve tehdit etmeyi isteyen kimse hakkında sorulmuş,

bunun üzerine o şöyle cevap vermiştir:

"Göründüğü kadarıyla bu talak vuku bulmaz.Koca, bu kâğıtla sadece karısını üzmek ve onu tehdit etmek için istemiştir. Âlimler, kocanın, kâğıda talak yazmakla hattını güzelleştirmeyi veya hanımını üzmeyi kast etmişse, bu kastının kabul edileceğini söylemişlerdir.

Zâdu'l-Mustekni' şerhi yazarı şöyle demiştir:

"Bir kimse, talaka delâlet eden bir şeyle karısını boşadığını açıkça yazarsa, niyet etmese bile talakı vuku bulur. Çünkü talak yazısı, açıkça yazılmıştır.Eğer bu kimse,: Ben, hattımın güzel olması veya hanımımı üzmek için yazdım derse, bu sözü ondan kabul edilir.

Başarı, Allah Teâlâ'dandır."("Muhammed b. İbrahim'in Fetvâları"; Soru:11, no: 3050)